

אורות השבת

גליון מס' 800

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
ממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריק

פרשת השבוע
יתרו

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א עמלה של תורה

ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר
(שמות י"ב)

ויסעו מרפידים: למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, הלא כבר כתב שבפרפידים היו חונים ביחוד שמעם נסעו. אלא להקיש נסיעתם מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה. (רש"י)

ואפשר שבדברי רש"י הללו, רמזים דברי האור החיים אשר למד מהערה זו יסוד גדול בקנין התורה, זה תוכן דבריו: ההכנה הראשונה היא התגברות והתעצמות בעסק התורה, כי העצלות היא עשב המפסיד השגתה, והכנה זו נרמזת במילים 'ויסעו מרפידים' כלומר הסיעו והרחיקו עצמם מכל רפיון, עי"ש. הרי לפנינו מפורש שהתנאי הראשון במעלה – לקבלת תורה, הוא ההתגברות בכל תעצומות הנפש במי שעוסק בה. ולעומת זאת, העצלות היא המידה העיקרית המעכבת את השגתה.

ואכן גמ' ערוכה היא בש"ס (ברכות סג, ב): 'אמר ריש לקיש, מעין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר י"ד) זאת התורה אדם כי ימות באוהל'. וזה הם דבריו החדשים של הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ג הלכה יב) על דרשה זו: 'אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהם, ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה, אלא במי שממית עצמו עליהם ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז 'זאת התורה אדם כי ימות באוהל', אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים וכו'. ועוד אמר 'אף חכמתי עמדה לי' (קהלת ב, ס) – חכמה שלמדתי באף היא שעמדה לי, עכ"ל. ושוב חזר להורות כן בפירוש המשניות (אבות ה, ג), ח"ל: 'בן הא אומר לפוס צערא אגרא, לפי מה שתצטער בתורה יהיה שכרך. ואמר שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמד בטורח ועמל וכו', אבל קריאת התענוג והמנוחה אין קצם לה ולא תועלת בה', עכ"ל. זאת תורת העולה מדבריו, שתלמוד תורה אשר אין בו עמל וטורח – אין לו קיום ואין בו שום תועלת (סגורו), וכגדל היגיעה כך שיעור השגת התורה.

וגם מן השו"ע (יורה דעה סימן מז סעיף א) אשר כדרכו העלה על שולחנו בעיקר פסקי ההלכה, ראה לנוכח להעתיק בזה את דברי הרמב"ם הנ"ל, וזה לשונו: 'אין דברי תורה מתקיימים במי שמתרפה עצמו עליהם, ולא בלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה, אלא במי שממית עצמו עליה ומצער גופו תמיד', עי"ש.

ופוק חזי לדברי הס"ז (אורח חיים סימן מז סעיף א), אשר תלה את חורבן בית המקדש בחסרון עמל התורה, ובוה פירש דברי הגמ' (נדרים פז, א) עה"פ על מה אבדה הארץ... ויאמר ה' על עזבכם את תורת – שלא ברכו בתורה תחילה, וזה לשונו: 'שהתורה אינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ודדינו שעוסק בפלפול ומשא ומתן של תורה, כמו שנאמר אם בחקתי תלכו – על מנת שתהיו עמלים בתורה. מה שאין כן באותם שלומדים תורה מתוך עונג ואינם יגיעים בה – אין התורה מתקיימת אצלם וכו'. וזה שלא ברכו בתורה תחילה, כי הברכה היא לעסוק בדברי תורה דרך טורח דוקא, עכ"ל.

וכיוצא בזה מבאר ברמח"ל (מסילת ישרים פרק ט), ח"ל: 'צריך שידע האדם כי לא בא למנוחה בעולם הזה, אלא לעמל וטורח. ולא ינהג בעצמו אלא מנהג פועלים העושים מלאכה אצל משכיריהם וכדרך יצאי הצבא במערכותיהם, אשר אכילתם בחיפזון ושנתם עראי ועומדים תמיד מוכנים לעת קרב וכו'. ועל דרך זה אמרו חז"ל (אבות ד, ד): כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וכו' – שהוא כלל ההרחקה בתכלית מן המנוחות והעדויות, עכ"ל.

וכמה נוראים הם בזה דברי הגמ' (שבת פח, ב): 'אמר רבא למימינך בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא'. ופירש רש"י שם: 'למימינך – עסוקים בכל כוחם וטורחים לדעת סודה כאדם המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר, עכ"ל. ויש להתבונן נוראות בדברי רש"י הללו, שהרי הגע עצמך באדם אשר הוגה בתורה יומם ולילה, אלא שגלוי וידוע לפני ידע תעלומת שאינו סרוד בה 'בכל כוחו', שלא זו בלבד שאינו זוכה לסם חיים המובטח לעוסקים בה אלא שאף נדון

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הבשרות"

דבר העורך

שמיעה מן השמים של יתרו

'וישמע יתרו', כתב רש"י "מה שמועה שמע ובא", צריך להבין והלא מפורש בתורה מה שמע, מבאר ח"בן לאשרי שיתרו הייתה לו נשמה גדולה שנפלה בעמקי הקליפות ועבד כל עבודה זרה שבעולם, ופחד לצאת למדבר להתגייר שכתב בזה "המדבר" מקום משכן הטומאה שנאמר 'במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב', אך זכה לשמיעה שמיימת מן השמים שכבר למעלה הוא נקרא עתה בשם המיוחד "יתרו" שהשם "יתרו" ניתן לו רק לאחר שהתגייר, וזה היווה עבורו סימן שקיבל כבר סייעתא דשמיא, ועל כן ביקש ממושה שיצא לקראתו שאז יצא גם ארון הקודש ואהרן נדב ואביהוא וכל ישראל עימו, והאיר המדבר בגילוי אור גדול של קדושה וברחו כוחות החיצונים ולא יוכלו למונעו.

בבית אבות אלו ואביו

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים סדרה לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת
עלות השחר	5:29	5:28	5:28	5:27	5:26	5:25	5:25
זמן שלילת חתולין	5:35	5:34	5:34	5:33	5:32	5:31	5:31
זריחה - חזן חתמה	6:39	6:39	6:38	6:38	6:37	6:36	6:36
סוף קריש לדעת סג"א	8:41	8:41	8:41	8:40	8:40	8:39	8:39
סוף קריש להוצאת חמץ	9:13	9:13	9:13	9:13	9:12	9:12	9:12
חצות יום ולילה	11:54	11:54	11:54	11:54	11:55	11:55	11:55
סמך בחלה	12:24	12:24	12:24	12:24	12:25	12:25	12:25
סוף חמשה	16:20	16:20	16:21	16:21	16:22	16:23	16:24
סקיפה	17:13	17:14	17:15	17:16	17:17	17:18	17:19
גלות הסוכות	17:26	17:27	17:28	17:29	17:30	17:31	17:32

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	יתרו
הפטרה:	בשנת מות
כניסת השבת:	16:52
יציאת השבת:	17:44
רבינו תם:	18:17

אורות הכשרות

בסמא דמותא ח"ו. ואמנם רש"י למד כן מלשון 'משמאילים' שכן יד שמאל של אדם ראיה היא לשימוש אלא שאינה חשובה כיד ימין, מכל מקום היא גופא מניין לו לרש"י שדברי רבא אמורים במי שעמל בתורה אלא שאינו עמל בה בכל כוחו, הרי אפשר שכוונתו במי שעושה מלאכתו עיקר ותורתו טפל כידו השמאלית (או מדרך שאמר רבי בבא במ' דאענית ז, א' כל העוסק בתורה לשמה, תורתו נעשית לו סם חיים וכו'. וכל העוסק בתורה שלא לשמה, נעשית לו סם המות). ברם לכשנתבונן נראה שאין כאן כל תמיהה על רש"י, שכן מי שהגיע להכרה שהתורה היא סם חיו וכמאמר הכתוב 'כי הוא חיים' ובדבר הזה תאריכו ימים' (דברים לב, מז), לא יתכן שלא יעמל בתורה 'בכל כוחו', שהרי מי יחפץ רק בתשעים אחוז של חיים! ואם אינו עושה כן זהו האות שלא הגיע להכרה זו.

ולחידוד הדברים, שמעתי בשם בעל 'ברכת שמואל' אשר נשאל מדוע רק התורה נקראה חיים וכמאמר הכתוב 'כי הוא חיים' (דברים שם) וכן אנו מזכירים בתפילה 'כי הם חיינו ואורך ימינו', והלא גם חמצן לנשימה או מים ומזון ושניה וכו' הם 'חיים' שהרי אי אפשר לחיים בלעדיהם. והשיב על אתה, הן אמת שכל אלו הדברים נצרכים לקיום נפש האדם, מכל מקום הם רק היכי תמצוי ואמצעי לחיים. מה שאין כן התורה אשר היא עצמה 'החיים', ח"ש כי 'הוא' חיים!

והאמת תורה דרכה, שדברי רש"י הללו יסודם במקראות מפורשים בתורה (ויקרא כג, ב): 'אם בחקוקי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם וגו', ופ' רש"י – שתהיו עמלים בתורה. 'ואם לא תשמעו לי' (שם ט, יד), שוב פ' רש"י – להיות עמלים בתורה. הרי מפורש לפנינו שכל הברכות וכנסים חלילה האזהרות החמורות האמורות בפר' זו – תלויים ועומדים 'בעמל התורה', וא"כ הן הם דברי רש"י בשמעתין: למימנין בה – סם חיים, היינו דקא שעמל בתורה בכל כוחו. ולמשמאילים בה – סמא דמותא, היינו אפילו במי שעוסק בה אלא שאינו סרוד בכל כוחו לדעת סודה.

ועוד אמרתי למצוא יתד מפורש לדברי רש"י הללו, מתלמוד דירושלמי (סוכה ד, א): 'א"ר מנא כי לא דבר ריק הוא (דברים לב, מז), ואם ריק הוא מכם למה שאין אתם יגיעין בו. כי הוא חיים, אימתי הוא חיים בשעה שאתם יגיעים בו'. ומכאן מפורש שאי אפשר 'לסם חיים' בלא יגיעה בתורה, ומכלל הן אתה שומע לאנן. וזה ממש דברי רש"י בשמעתין.

ושוב מצאנו גדר זה ברש"י, על דברי הגמ' בברכות (לב, ב): 'ת"ר ארבעה צריכין חיזוק, ואלו הן תורה וכו'. ופ' רש"י: 'צריכין חיזוק – שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כוחו. ומצאנו בה כתב רש"י (שם ג, ב): 'אגרא דשמעתא סברא שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר'.

הנה כי כן בשלושה מקומות בש"ס חזר רש"י להורות מהו גדר חיוב עמל התורה המוטל על האדם, והיינו 'בכל כוחו' כפשוטו ממש!

ואכן הרמב"ם אשר כאמור קבע, שתורה בלא עמל – 'אין קיום לה ולא תועלת בה', השכיל לבטא זאת במשל קולע בספרו מורה נבוכים (חלק א פרק ד): מעשה במלאך שהעיד יהודי משנתו והציע לו, האם ברצונך ללמוד את כל התלמוד בבלי וירושלמי, כמובן שהיהודי השיב בחיוב. ומה עם התוספתא ספרא וספרי וכו', בודאי שכן וכי מי אינו רוצה בכך. אם כן קום מיד והתחל ללמוד. לא עכשיו השיב היהודי, הלילה אני עייף!

בברכת לבית אלוף ומבורך

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות המועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הודעה חשובה לבעלי שמחה

**אין להכניס כלל כל מיני קינוחים למינהם
בר מתוקים / בר פירות / עוגות / עוגיות
פיצוחים / שתיה חריפה וכד'**
**ללא אישור כשרות חד פעמי
מטעם הרבנות באר שבע**

**לפרטים נוספים ניתן לפנות למפקח אולמות וברים
הרב דורון חג'ג' 054-8196498**

בברכת יאכלו עניים וישבעו
מחלקת הכשרות

אורות הפרשה

יתרו שמע על מלחמת עמלק בשמים

וישמע יתרו כתב רש"י איתא במסכת זבחים מה שמועה שמע ובא, רבי יהושע אומר מלחמת עמלק שנאמר 'ויחלוש יהושע את עמלק' צריך להבין מהי הסיבה והדבר המיוחד ב'מלחמת עמלק' שכל כך השפיע על יתרו לבוא ולהתגייר. מבאר ה'ברכה משולשת' שכאשר שמע יתרו על 'מלחמת עמלק' לא הבין למה 'ויחלוש יהושע את עמלק' ולא חיסל אותו, ומדוע משה רבינו ע"ה שלח את יהושע בן נון במקומו, ולא הלך הוא בעצמו להילחם כמו שנלחם נגד סיחון ועוג הענקים שהפילו איימה על כל העולם וניצח אותם לבדו, אלא השמועה ששמע יתרו שקודם משה רבינו ע"ה היה נלחם תחילה למעלה בשמים, להכניע את המלאך השר שלה במרום ואח"כ מנצח פה למטה ומשמיד את האומה, ואצל עמלק ביקש משה להפיל תחילה את שרו של עמלק שהוא השטן והיצר הרע, אך כיון שלא הגיע עדיין הזמן למחות את השטן לבטלו, שלח את יהושע להילחם וזהו שנאמר ר'שים "באחני" יהושע', דהיינו שיגלה לו בחשאי 'כי מחה אמוחה את זכר עמלק' בבוא הגאולה השלימה שנאמר 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ', שיחדלו מליתן כוח לשטן היצר הרע שלא יהיו נהנים מתאוותיו הגשמיות, וממילא יתבטל כוחו של עמלק וימחה מלמעלה ומלמטה. אבל עד הגאולה היצר הרע עדיין קיים ועלול היצר הרע להוציאו מן העולם, והשכיל להבין שכדי להינצל צריך להתגייר ולהידבק במשה רבינו ע"ה ויצליח לנצח את יצרו.

התורה והמצוות עולים למדור הנשמות

'אנכי ה' אלוהיך' כתב הזהיר תורה ומצוות בעיא גדפין לפרחא בהו לעילא, ותורה ומצוות בלא דחילו ורחימו לית לה גדפין לפרחא לעילא, מבאר בספר התניא שהתורה והמצוות שאדם מקיים בעוה"ז החומרי והגשמי, צריך שיעלו למעלה לעולם העליון למדור הנשמות כדי שיקבל עליהם שכר לאחר מזה ועשרים שנה, ובשביל שיעלו למעלה הם צריכים נעין כנפיים, וכשמקיים תורה ומצוות מתוך אהבת ה' ויראתו, האהבה והיראה הם הכנפיים שמעלים את התורה והמצוות למעלה למדור הנשמות, ומחכים לו שם בגן עדן שיקבל עליהם שכר לאחר אורך ימים ושנות חיים, האהבה והיראה נמשלו לכנפי העוף כשם שהעוף לא יכול לעוף ולפרוח בלי שני כנפיים, כך התורה והמצוות לא יכולים להתרומם ולהתעלות לפרחא לעילא ללא אהבה ויראה, וכשמקיים את התורה והמצוות מתוך פניות שליליות, תורתו ומצוותיו נשארים כאן למטה בעוה"ז המלא קליפות וסטרוא אחרא ואינם עולים למעלה, וזהו הכוונה בדברי חז"ל **אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו**, כשאדם מגיע לעולם העליון לגן עדן **אשרי מי שבא לכאן ושכרו על תורתו ומצוותיו מוכן ומחכה לו, ותלמודו בידו** התורה והמצוות עלו למעלה למדור הנשמות בגן עדן ולא נשארו שם למטה בעוה"ז.

דברי תורה מזכים בסיועתא דשמיזא

'אנכי ה' אלוהיך' דאיתא במסכת סוכה אמר רב חנא בר אחא אמרי בי רב ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם ואחד מהם זה היצר הרע דכתיב 'ואשר הרעותי', לכאורה צריך להבין איך יתכן לומר על הקב"ה שהוא מתחרט, והרי הקב"ה יודע את הכל מראש ומגיד מראשית אחרית. מבאר רבי **יצחק הכהן הוברמן** זצ"ל שעצם המוסג 'חרטה של הקב"ה', פירושו, שכוונת ה' יתברך הייתה סוף מעשה במחשבה תחילה, בתחילה ברא את היצר הרע כדי שיהיה מצב של בחירה ושכר ועונש על התורה והמצוות, ולאחר מכן התחרט על שבריאנו ובחרטה זו פעל ה' יתברך להחליש ולהגביל את כוחו של היצר הרע, שניטל כוחו ממנו שלא יכביד את עולו יותר מדי על האדם להחטיאו ולהפילו ח"ו, וכדאיתא במסכת **קידושין** אמר רבי שמעון בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, שנאמר 'ה' לא יעזבו בידו, שזהו הביאור שהקב"ה עוזרו לאדם להתגבר על יצרו בזה שהקב"ה מתחרט על בריאת היצר הרע, וזה פועל שהיצה"ר עוזב ומרפה את הניסיונות מהאדם.

דברי תורה ותפילה מפילים חומות הטומאה

'אנכי ה' אלוהיך' מספר הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע על הרה"ק רבי אלימלך מליה'ענסק זי"ע שפעם אחת עשה עליית נשמה וראה שנושאים בשמים את כלי בית המקדש ואמרו לו שאת כלי הקודש הללו הוא זה שהוציא אותם מהגלות ע"י לימוד התורה ומצוות ומעשים טובים שלו מהשביה אצל הקליפות, ופעם אחת אמר שהייתה טומאה נוראה שהייתה בנויה כחומה ומבצר גדול מאד שנפלה, ובכל יום עולים אלפי אלפים מהטומאה לבנותה מחדש, אבל יש לי שומר טוב שכאשר רבי **יעקב יצחק החוזה הקדוש מלובלין** זי"ע מתפלל שמונה עשרה של תפילת מנחה, הוא מפיל את כל החומה שבנו אותו יום כוחות החיצונים שנעשו בעוונותינו הרבים.

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות קריאת התורה

ש - במקום שיש כהן עם הארץ וישראל תלמיד חכם, מי עולה ראשון?

ת - כהן קודם לתלמיד חכם אף על פי שהוא עם הארץ, ואחריו עולה לוי ואחריו ישראל. ואמנם מעיקר הדין יכול הכהן או הלוי למחול על כבודו ולכבד תלמיד חכם, מכל מקום ראוי שלא ימחלו על כבודם, כדי למנוע מחלוקת - שלא יטען כל אחד שהוא אדם גדול וצריך למחול לו.

ש - במקום שאין כהן אבל יש לוי, האם יש להקדימו לפני ישראל ולהעלותו ראשון?

ת - כשאין כהן, ישראל ולוי שווים הם ורשאי כל אחד מהם לעלות ראשון, ואומר הגבאי "במקום כהן" שלא יחשבו שהם כהנים. ואם עלה לוי ראשון, לא יעלה לוי אחריו, שלא יטעו שהראשון כהן.

ש - במקום שאין לוי אבל יש שני כהנים, האם אפשר להעלותם ראשון ושני?

ת - אין להעלות שני כהנים בזה אחרי זה, כדי שלא יפגמו בכהונתו של הראשון. לפיכך כשאין לוי, הכהן שעלה ראשון עולה שוב במקום לוי.

ש - האם מותר להעלות כהן או לוי בשאר עליות התורה?

ת - אם היו כמה כהנים או לויים בבית הכנסת ועלו הכהן והלוי במקומם, מותר להעלותם בשאר עליות, ובלבד שיהא ישראל מפסוק בניהם. ובשעה שהם עולים בשאר עליות, אומר הגבאי "אף על פי שהוא כהן" או "לוי". כן הוא מנהג הספרדים. אך מנהג אחריו האשכנזים, שלא להעלות כהן או לוי למנין שבעה אלא רק במוספים. ובשעת הדחק כגון שיש כמה כהנים או לויים בעלי שמחה וכדומה, גם האשכנזים יכולים להקל כמנהג הספרדים.

ש - האם קטן פחות משלוש עשרה שנה, יכול לעלות לתורה?

ת - מעיקר הדין הקטן מצטרף למנין שבעה אך לא למנין שלושה. לפיכך בשני וחמישי אינו יכול לעלות, אך בשבת אפשר לצרפו למנין שבעה, וכל שכן שמותר לעלות "מוסף" או "מפטיר". ובלבד שהגיע לגיל חינוך ומבין למי מברכים וגם יודע לקרוא את צורת האותיות עם החזן. ויש הנוהגים שלא להעלות קטן אלא לעליית "מוסף" או "מפטיר". ובמקום שאין מנהג ידוע, יכולים לסמוך על עיקר הדין ולהעלותו גם למנין שבעה. ועל כל פנים, אין להעלות קטן למפטיר של פרשת "זכור" או "פרה", הואיל והם דאורייתא ואין הקטן יכול להוציא בהם את הציבור ידי חובה.

ש - קטן היודע לקרוא הפרשה בדקדוק האותיות והטעמים, האם יכול לקרוא בתורה כשליח ציבור?

ת - קטן שעלה לתורה, מותר לו לקרוא את החלק השייך לעלייתו, ואדרבה טוב לעשות כן כדי לחנכו בקריאת התורה והטעמים, ובלבד שהוא בקי בקריאה - הן בתיבות והן בטעמים. למעט פרשת "זכור" ובפרשת "פרה", האמור לעיל.

ש - בשני וחמישי כשיש כמה בעלי שמחה ישראלים, האם מותר לבקש מהכהן לצאת כדי לכבד את בעלי השמחה?

ת - כידוע בשני וחמישי אין להוסיף על שלושת העליות, מפני טורח ציבור, ואף על פי שיש כמה בעלי שמחה ישראלים באותו יום כגון חתנים, בר מצוה ובעלי ברית וכו'. אולם אפשר לבקש מהכהן שיצא מרצונו הטוב מבית הכנסת, וכך יתפנו שלוש עליות לבעלי השמחה. ויש מי שהורה לעשות כן גם כשיש אורחים נכבדים כגון תלמידי חכמים ופרנסי ציבור וכדומה.

דבר רבני השכונות

הרה"ג אברהם טריקי שליט"א
רב שכונה ד'
ורב חברה קדישא באר-שבע

חשיבות גירסא דינקותא

"ויחד יתרו על כל הטובה" וכו' (יח, ט) הגמ' בסנהדרין (צ"ד) מביאה את מחלוקת רב ושמואל על פירוש המילים "ויחד יתרו", לדעת רב שהעביר חרב חדה על בשרו ופרש"י שמל עצמו ונתגייר ולדעת שמואל נעשה בשרו חידודין חידודין ופרש"י קמטין קמטין שהיה מיצר מאוד על מפלת מצרים. בהמשך הפרשה אנו מוצאים איך שיתרו מקלס ומרומם את השי"ת שנאמר: "ברוך ד' אשר הציל אתכם". ומביא המכילתא: שבגנות ישראל הכתוב מדבר, שעמדו שם שישים ריבוא בני אדם ולא עמד אחד מהם לברך לשי"ת עד שבא יתרו ובירך לשי"ת, שנאמר: "ויאמר יתרו ברוך ד'", רואים אנו מכאן שיתרו הכיר טובה לד' יותר מכל ישראל. נשאלת השאלה לפי דעת שמואל שהיה מיצר על מפלת מצרים, איך יתכן הדבר? קושיה זו מיישב אותה הגר"מ רובמן זצ"ל עפ"י דברי הספורנו: שיתרו לא שמח על אבדן מצרים, כראוי למקנא לכבוד קונו, אולם יתרו שמח על טובתם של ישראל כמרחם על דמעת העשוקים. לפי"ז באמת מובן שאמנם יתרו הכיר בטובת השי"ת בזה שאמר "ברוך ד'" על "אשר הציל את העם" אולם, במה שנגע לאבדן מצרים יתרו השתתף בכאבם, ונעשה בשרו חידודין חידודין וזה מה שאמר רב בגמ' בסנהדרין (צ"ד) גיורא עד עשרה דרי לא תבזה ארמאי קמי". אבל עדיין יש להתפלא איך מתיישבת סתירה זו בהשקפתו של יתרו? שחז"ל מתארים לנו את גודל מסירותו לשי"ת ולתורתו, וכפי שכותב המכילתא שהיה שרוי בתוך כבודו של עולם וביקש לצאת עם בני"ל למדבר. וכן התנחומא מספר על אהבת התורה הגדולה שהייתה ליתרו. ואפילו בלעם התפעל מיתרו עד שאמר עליו: "איתן מושבך ושים בסלע קינך" (במדבר כ"ד), ומובא שם במדרש שהתפעלותו של בלעם מעורבת היתה בתמיהה גדולה, כיצד מזדווג יתרו ושוכן כבוד בתוך בני ישראל? וזה לשון המדרש: "א"ל קיני, עמנו היית בעצה (של הבה נתחכמה) מי הושיבך אצל איתני עולם. משל לציפור שברחה מן הצייד ונפלה לתוך ידו של אנדרואטיא כיון שבא אותו הצייד התחיל מקלסו וא"ל "איתן מושבך", למרות כל ההתעלות הנפלאה שהיתה לו ליתרו גילו לנו חז"ל שהיה מיצר ודואג על אבדן ומפלת מצרים. למדים אנו מיתרו כי: "גירסא דינקותא" נשמרת לכל החיים ואינה נעקרת מהלב, בבחינת: "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי זקין לא יסור ממנה" (משלי כ"ב) כי גירסא דינקותא היא השורש, ואם השורש חלילה וחס רקוב ופגום אז גם האילן המתפתח מהשורש הזה לא יגדל כראוי, שנאמר: "כי האדם עץ השדה" כמו העץ שאם מהשורש גודל טוב אז גם אם מתעקם אפשר לסדר אותו אולם אם מהשורש הוא עקום אין לו תקנה. כך האדם אם מילדותו מקבל חינוך טוב אז שורשיו הם חזקים וישארו לכל ימי חייו ואפילו אם חלילה ימעד באמצע הדרך יוכל לחזור מיד מכיון ששורשיו חזקים. אשריו ואשרי חלקו מי שזכה להתחנך ולהתרגל בדרכי התורה והיראה בעודו נער וזוכה לשורשים חזקים ואיתנים, ואז ממילא יגדלו הסיכויים שלו לגדול ולהתעלות בבחינת: "אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו" וכמו שאמרו חז"ל באבות ד': הלומד ילד, דומה לדיו כתובה על נייר חדש, והלומד זקן, דומה לדיו כתובה על נייר מחוק, וזכה אותנו השי"ת להרבה נחת יהודי מכל יוצ"ח ונעשה נחת רוח ליוצרנו והבא להיטהר מסייעין בידיו ונזכה להתחנך ולחנך בדרך תורתנו הקדושה אמן ואמן.

בברכת אלוף ואביר
הרב אברהם טריקי

המאמר לעילוי נשמת
מו"ז יצחק טריקי בר מסעודה ז"ל
נלב"ע כ"ו בשבט ת.ג.צ.ב.ה

שליחות הנשמות

רבי חיים אשכנזי, מגדולי הדור במצרים וממגורשי ספרד, שמח מאוד למראה האורה שנכנס אליו. "ברוך בואך, רבי יוסף", קרא לעברו והושיבו לצידו. "דע כי עתיד אתה לעלות לארץ-ישראל, ושם ייוולד לך בן. תקרא לו בשמי, חיים, והוא יגדל להיות חכם אשר לא יהיה בדור כמותו".

זו הייתה תקופת הבראשית של המקובלים. חיו אז דמויות-הוד של צדיקי עליון, אשר עסקו בתורת הסוד, ואף זכו לגילוי רוח-הקודש. הללו שאפו למלא את ייעודם בעולם בהפצת תורת הקבלה, ומן השמים הנחו אותם למצוא את הנשמות הראויות להיות תלמידיהם.

רבי יוסף ויטאל היה ממגורשי ספרד שהתגורר במצרים, עסק לפרנסתו בכתיבת סת"ם, והיה ידוע בצדקתו וביראת-שמים. כששמע את ברכתו של רבי חיים אשכנזי לא התמהמה וחש לבשר זאת לאשתו. הם החליטו לעלות מיד לארץ-ישראל.

כעבור זמן לא-רוב (בשנת ה'ש"ג) נולד להם בן, ונקרא שמו בישראל חיים. כבר מילדותו הייתה גדולתו בתורה לשם-דבר. הוא למד תורה מפי גדולי הדור, האלשיך הקדוש ורבי משה קורדובירו (הרמ"ק). כשהתבגר, החליט לנסוע לדמשק שבסוריה, כדי להתעלות בתורה באחת הישיבות המפורסמות.

באותה עת החלה להפציע שמשו של רבי יצחק לוריא אשכנזי, הידוע בכינויו האר"י הקדוש. בעודו צדיק נסתר במצרים נגלה אליו אליהו הנביא ואמר לו: "דע כי קרוב זמנך להיפטר מן העולם, ומטרת בואך לעולם תושלם רק כאשר תעביר את סודות לימודך לרבי חיים ויטאל. עליך לעלות לארץ-ישראל, שם תפגוש את רבי חיים בעיר צפת, והוא יפרסם את שיטתך בעולם".

בן שלושים וחמש היה אז האר"י. אף שלא רצה להתפרסם, נאלץ לעזוב את מצרים ולעלות לארץ-ישראל. בהגיעו לצפת השתדל להצניע את עצמו, ופתח חנות לפרנסתו. אולם כאשר בא ללמוד מפיו של רבי משה קורדובירו, רבה של חברות המקובלים, הכיר הרמ"ק את כוחותיו הרוחניים והחל להכינו להיות ממלא מקומו.

במרוצת הזמן נפוצו סיפורים רבים על רוח-הקודש המפעמת בו, וחכמי העיר צפת ידעו כי איש קדוש ומקובל, בעל כוחות מופלאים, יושב בתוכם.

לאחר הסתלקות הרמ"ק קיבלו עליהם תלמידיו את האר"י לרבם. ישב האר"י בראש חבורת המקובלים ולימד סודות נסתרים, אולם כל אותה עת היה ממתין מתי יבוא אליו התלמיד רבי חיים.

ידע האר"י כי רבי חיים שוהה בדמשק,

לרפואת רחל בת סימני

אורות עונג שבת

"עקב" תיבות בעשרת הדברות

'אנכי ה' אלוהיך' נאמר **'הוא יוֹפֵךְ ראש ואתה תשופנו עקב' 'יוֹפֵךְ ראש'** היינו הקב"ה אומר לאדם הראשון אתה חטא עץ הדעת, רצונך לשלוט על הנחש היצה"ר ולנצחו, זה תשיג ע"י שהראש שלך יהיה מלא בתורה ובמצוות, וכמ"ש **'הזהר הקדוש'** אמר רבי יוסי מלמד שאין הריגה לנחש אלא בראש, ומה הוא הראש זה ראש ישיבה לימוד התורה הקדושה, ויש לרמוז **'יוֹפֵךְ'** צירוף תיבות **'ש', 'פ', 'כ'**, שאותיות **'פ' ו'כ'** גימטריה **'אלקים'**, היינו מה שאמרו חז"ל על היצה"ר יורד ומחטיא עולה ומקטרג ובכך מעורר דינים על האדם משם הקדוש **'אלקים'**, והאות **'ך'** רומזת לתיבת **'בכל'** גימטריה **'ב' פעמים 'הוי"ה'**, שבכוח שם הקדוש **'הוי"ה'** יכול האדם לעשות תשובה ולהמתיק מעליו את הדינים, ואז זוכה ל**'ש'** שינחל **'שי'** עולמות, כדאיתא בסוף **מסכת עוקצין** עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק **שי** עולמות, **ואתה תשופנו עקב**, תיבת **'תשופנו'** צירוף תיבות **'תש', 'ופ', 'נו'**, והיינו שכאשר חוזר בתשובה **'תש'** כוחם של הדינים **'ופ' ו'כ'** גימטריה **'אלקים'** כנ"ל, ומתמתקים מעליו ע"י אותיות **'נו'**, כמ"ש **'הארי"ל בשער הכוונות'** בסוד סגולת אמירת פסוק **'ויהי נועם'**, בפתיחת השבוע בתפילת ערבית של מוצאי שבת קודש כדי להמתיק הדינים, שיש בו **חמש פעמים** צירוף אותיות **'נו'**, **'ויהי נועם ה' אלוהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו'**, והיינו, שיש **'פ' ד' דינים'** שיניקתם מה אותיות **'אלקים'** ושורשם מחמש אותיות **'מנצפ'ך'** גימטריה **'פ' ר'**, וחמש פעמים תיבות **'נו'** גימטריה **'פ' ו'כ'**, וע"י שמפרידים ומפורדים את ה**'פ' ו'כ'** דינים לחמשה חלקים של צירוף אותיות **'נו'** מתישים כוח הדינים וממתקים אותם לרחמים רבים, זהו שנאמר **'עקב תשמעון'**, שע"י **'תשמעון'** לקיים מניין תיבות **'עקב'** שיש ב**'עשרת הדברות'**, שהם כללות כל התורה כולה, אזי תזכו לשכר טוב ושפע רב ברוחניות ובגשמיות בעוה"ז ובעוה"ב.

"בד"ץ מהדריץ"
שע"י
הרבנות הראשית באר-שבע
מחלקת "בשרית מהדריץ"
בראשות כב' המרא דאתרא הרב"ג יהודה דרעי שליט"א

להסיר מכשול

לאור תלונות מתושבי העיר על הטעיה בכשרות הרינו מבהירים בזאת:

כל עסק אשר יש לו כשרות רגילה בלבד

ומפרסם שיש לו מוצרים בד"ץ

כגון: בשר, ירק גוש קטיף וכו'

אין אנו אחראים לכשרות המהדרין במקום תעודת ההכשר הינה על כשרות רגילה בלבד. (יש בזה הונאה בכשרות)

בכשרות מהדרין יש לבדוק את

תעודת הכשרות למהדרין.

וכן הרינו מודיעים כי אין לסמוך על שילוט "כשר" אלא יש לדרוש "תעודת כשרות" מקורית בתוקף

שבת שלום

אך הוא לא רצה להזמין אליו. 'על רבי חיים להשתוקק לכך מעצמו', נאמר לו. 'רק כך יהיה זכאי וראוי ללימוד חכמת האמת'.

עם זה, השתדל האר"י בכוח קדושתו לעורר את נשמת רבי חיים לשוב לארץ-הקודש ולהיות תלמידו. רגיל היה האר"י לערוך 'עליית נשמה', ואז היה משוטט בעולמות העליונים. באחת העליות הגיע אל נשמתו של רבי חיים ואמר לה: "כל סיבת ירדתי לעולם אינה אלא כדי ללמדך סודות נפלאים שלא נודעו לאיש. הזדריגה לעלות לארץ-הקודש אל העיר צפת".

רבי חיים הרגיש בדברי האר"י, אך לא הבין את הצורך הבהול בעלייתו לצפת. מכיוון שלא הכיר את האר"י ולא ידע עד היכן גדלותו מגעת, הוסיף להתעכב בדמשק עוד שישה חודשים.

לאחר שישה חודשים החליט רבי חיים לבקר בארץ-ישראל, לבחון את נכונות השמועות בדבר גדולתו של האר"י, ולראות מה יוכל ללמוד ממנו.

אותו יום היה יום שמחה אצל האר"י, שכבר הכין מראש את בני ביתו לקראת בוא האורח. הוא גם אמר להם כי האורח מתכוון לבחון את ידיעותיו בנסתר. לאחר קבלת פנים חמה מצד האר"י, הציג לו רבי חיים קטע מדברי הזוהר הדורש הסבר. כשהתחיל האר"י להסביר את הדברים נותר רבי חיים משתאה ומשתומם מעומק הדברים הקולחים מפי רבי יצחק.

הוא ניסה להציג לו קטע שני, ולא היה יכול להירגע מהחידושים שנתגלו לפניו. כאשר הציג לפניו קטע שלישי אמר לו האר"י, כי נשמתו עדיין אינה ראויה לגילויים נוספים. רבי חיים חזר אל אכסנייתו בצער ובמפח-נפש.

בבית מארחו של רבי חיים רבתה הפליאה. כל אותו לילה ישב רבי חיים על הארץ, וכאבל בכה בדמעות שליש. בני הבית חששו כי אולי הוא בוכה בגלל גזרה חמורה, אך רבי חיים בכה על שהאר"י לא רצה להוסיף ללמדו.

למחרת ניגש רבי חיים אל האר"י בתחנונים ובדמעות שליש. אז אמר לו האר"י בפנים מאירות, כי בגלל עיובו בדמשק שישה חודשים לא היה ראוי עוד להיות תלמידו, אולם תפילתו ותעניתו בלילה הועילו לו, ומכאן והלאה לא ימנע ממנו דבר.

הרב והתלמיד נפגשו סוף-סוף. רבי חיים ויטאל (הרח"ו) דבק מאוד ברבו, והיה לגדול תלמידיו ולממלא מקומו. יותר מכולם השכיל הוא דווקא להבין את דברי רבו, ורק הוא הורשה לכתוב את שיטתו בספר וללמד ברבים.

רק שנה אחת הספיק רבי חיים ללמוד מפי רבו ואז הסתלק האר"י, בה' במנחם-אב השל"ב, והוא בן שלושים ושמונה שנים בלבד. אולם הדברים שלימד באותה שנה מפרנסים כרכים רבים של תורת הקבלה, כפי שכתבה רבי חיים.

לעילוי נשמת
הרב יוסף שלמה טדיקי זצ"ל
בר עליה ז"ל